ביטוח, ספנות וכלכלת השירותים

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

הביטוח מגיע עם הסוחרים

הביטוח המודרני הגיע לדרום־מזרח אסיה יחד עם הסוחרים. פטר בורשייד (Peter Borscheid) ונילס־ויגו הויטר (Niels-Viggo Haueter) הראו כי הוא הגיע באמצעות סוחרים בריטים שחיו בהודו ובקנטון, והקימו משרדי ביטוח לצד עסקי המסחר שלהם. לאחר קריסת בתי הסוכנות של בנגל, הפירמות שהקימו סוחרי אופיום במקאו ובהונג קונג, בייעוץ מומחי ביטוח בלונדון, הניחו את היסודות לענף הביטוח של המזרח הרחוק.[1] עד תחילת המאה ה־20 חיפשו פירמות אלה לקוחות בקרב אירופים ואמריקאים שחיו באזור ובקרב בני האוכלוסייה המקומית שהכירו את התרבות המערבית.

בסינגפור היו בתי הסוכנות (agency houses) הערוץ שבאמצעותו נמכר ביטוח. בית שפעל עבור משרד ביטוח אש לונדוני או עבור מבטח ימי הנפיק פוליסות, גבה פרמיות ויישב תביעות בשם שולחו, תמורת עמלה. הסוכנויות של Guthrie & Co. עבור מבטח אש משנת 1853 ועבור מבטח ימי משנת 1861, וכן הייצוג הממושך של Lloyd's על ידי Boustead & Co., מראים כיצד הביטוח הוצמד לעסקיהם הכלליים של הבתים. עבור הסוחר היה היתרון בנוחות, שכן אותו בית יכול היה לשלוח את סחורתו, לבטח אותה ולסדר את השטר שעל פיו ישלם לו בנק החליפין.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

מבטחים מקומיים

המושבה הצמיחה גם חברות ביטוח משלה. ה־Straits Fire Insurance Company וה־Straits Marine Insurance Company, שפעלו יחד בשם Straits Insurance Company, נעשו גדולות מדי למשרדיהן ברחוב d'Almeida Street בתחילת שנות ה־90 של המאה ה־19. הן בנו משרד חדש בעלות של 50,000 דולר, שנחנך ב־6 ביוני 1893. באותה עת תוארו כחברות הביטוח המקומיות לחלוטין היחידות בארץ.[2] עצמאותן הייתה קצרה. החברה החלה בהליכי פירוק באוגוסט 1899, ולאחר מכן עבר הבניין לידי ה־South British Insurance Company.

הפרשה ממחישה את הקושי של ביטוח מקומי בשוק קטן שנשלט בידי הסוכנויות של משרדים בריטיים גדולים. מבטח מקומי נשא סיכונים מרוכזים, שכן טייפון, שריפה או טביעת אונייה אחת יכלו לבלוע את עתודותיו. המשרדים הלונדוניים פיזרו את סיכוניהם על פני האימפריה והציעו פוליסות שגובו בהון גדול יותר. ביטוח בבעלות מקומית הפך לנוכחות קבועה רק במאה ה־20, באמצעות חברות שהיו קשורות לבנקים הסיניים, שבהם עוסק פרק III של חלק זה.

מבדוקים וספנות

כלכלת השירותים של הנמל כללה את התשתית הפיזית של הספנות. ה־Tanjong Pagar Dock Company נוסדה בשנת 1864 על ידי Guthrie & Co. והסוחר הסיני טאן קים צ'ינג (Tan Kim Ching). הממשלה הפקיעה אותה בשנת 1905 והחליפה אותה ב־Tanjong Pagar Dock Board, שהפך ל־Singapore Harbour Board בשנת 1913 ולרשות נמל סינגפור (Port of Singapore Authority) בשנת 1964.[3] החברה עמדה בצומת שבין ההון האירופי להון הסיני. הפקעתה הייתה דוגמה מוקדמת לכך שהמדינה הקולוניאלית נטלה לידיה תשתית שהיזמות הפרטית בנתה אך כבר לא יכלה לממן בהיקף שהנמל דרש.

הספנות האזורית התפתחה בדפוס דומה. ה־Straits Steamship Company נוסדה בסינגפור בשנת 1890 על ידי ההולנדי תיאודור בוחרדט (Theodore Bogaardt) בהון של 421,000 דולר מצרים. מניותיה נרכשו על ידי תושבים מקומיים, ובהם הסוחרים הסינים טאן ג'יאק קים (Tan Jiak Kim), לי צ'נג יאן (Lee Cheng Yan), לים הו פואה (Lim Ho Pua) וטאן קאונג סאיק (Tan Keong Saik).[4] החברה הובילה נוסעים ומטענים בין סינגפור לנמלי חצי האי המלאי, והזינה את אוניות הקו האוקיינוסיות שעגנו בסינגפור. Keppel Corporation רכשה 83 אחוזים ממנה בשנת 1983.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

אשכול השירותים

עד סוף המאה ה־19 היה לסינגפור אשכול של שירותים סביב הסחר שלה: בתי סוכנות, בנקי חליפין, מבטחים, חברות מבדוקים וספנות, עורכי דין, שמאים ומנהלי מכירות פומביות. כל אחד מהם היה תלוי באחרים. הבנק לא היה קונה שטר ללא שטר מטען ופוליסת ביטוח. המבטח הסתמך על בית הסוכנות להערכת הסיכון ועל השמאי להערכת הנזק. חברת הספנות הייתה תלויה במבדוקים ובבית הסוכנות כדי למצוא מטענים. סוחרים הגיעו לסינגפור משום שכל השירותים הללו היו זמינים במקום אחד. השירותים נשארו משום שהסוחרים הגיעו.

תלות הדדית זו היא השורש ההיסטורי של מה שכלכלנים מכנים כיום אגלומרציה (agglomeration) במרכזים פיננסיים. פרק V של חלק זה עוקב אחר השפעתם של תעלת סואץ והטלגרף על האשכול. חלקים G ו־H מראים כיצד אותו צירוף של בתי מסחר, בנקים, מבטחים, מתווכי ספנות ועורכי דין תומך בסחר הסחורות המודרני של סינגפור.

הערות

1. Borscheid and Haueter, “Institutional Transfer: The Beginnings of Insurance in Southeast Asia,” *Business History Review*, כרך 89, גיליון 2, 2015, עמ’ 207–228, תקציר: הביטוח “arrived in Southeast Asia via British merchants living in India and Canton”; הפירמות שהקימו סוחרי אופיום שישבו במקאו ובהונג קונג, “advised by insurance experts in London, went on to form the foundations of the insurance industry in the Far East.” ↩

2. Wikipedia, “Straits Insurance Building” (נצפה בנובמבר 2026): חברות Straits Fire ו־Straits Marine נעשו גדולות מדי למשרדיהן ב־d’Almeida Street; עלות הבנייה 50,000 דולר; חנוכה רשמית ב־6 ביוני 1893; החברות היו אז חברות הביטוח ה־“purely local” היחידות; פירוק מאוגוסט 1899, ולאחר מכן עבר הבניין ל־South British Insurance Company. ↩

3. Wikipedia, “Tanjong Pagar Dock Company” (נצפה בנובמבר 2026): נוסדה בשנת 1864 על ידי Guthrie and Company ו־Tan Kim Ching; הופקעה על ידי הממשלה בשנת 1905 והוחלפה ב־Tanjong Pagar Dock Board; Singapore Harbour Board בשנת 1913; Port of Singapore Authority בשנת 1964. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

4. Wikipedia, “Straits Steamship Company” (נצפה בנובמבר 2026): נוסדה בסינגפור בשנת 1890 על ידי Theodore Bogaardt בהון התחלתי של 421,000 דולר מצרים, שנרכש על ידי אנשים מקומיים ובהם Tan Jiak Kim, Lee Cheng Yan, Lim Ho Pua ו־Tan Keong Saik; Keppel Corporation רכשה 83 אחוזים מהמניות בשנת 1983. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.